

SXEDIO.G53

11.2.1959b: ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΠΟΥ ΜΟΝΟΓΡΑΨΑΝ ΣΤΗ ΖΥΡΙΧΗ ΟΙ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΚΑΙ ΑΤΝΑΝ ΜΕΝΤΕΡΕΣ

Η συνάντηση των Πρωθυπουργών της Ελλάδας και της Τουρκίας Κωνσταντίνου Καραμανλή και Ατνάν Μεντερες στη Ζυρίχη που άρχισε στις **5** Φεβρουαρίου **1959**, έληξε στις **11** του ίδιου μήνα, με τη μονογραφή συμφωνίας για την Κύπρο από τους δυο ηγέτες την ίδια ημέρα.

Τα έγγραφα που μονόγραψαν οι Καραμανλής και Μεντερές έχουν ως εξής:

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

Οι Πρόεδροι των Κυβερνήσεων της Ελλάδας και της Τουρκίας κ.κ. Καραμανλής και Α. Μεντερές ανέγνωσαν, ενέκριναν και μονογράφησαν τα πιο κάτω κείμενα, τα οποία με εξαίρεση τη "Συμφωνία Κυρίων", αναλαμβάνουν την υποχρέωση να φέρουν σε γνώση των αντίστοιχων κοινοβουλίων τους μέσα στο συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα.

Σε πίστωση του οποίου υπογράφηκε το παρόν Πρωτόκολλο

Ζυρίχη **11** Φεβρουαρίου, **1959**.

1. Βασική διάρθρωση της Δημοκρατίας της Κύπρου.

2. Συνθήκη Εγγύησης μεταξύ της Δημοκρατίας της Κύπρου και της Μεγάλης Βρετανίας, της Ελλάδας και της Τουρκίας.

3. Συνθήκη Συμμαχίας μεταξύ της Δημοκρατίας της Κύπρου και της Ελλάδας και της Τουρκίας.

4. "Συμφωνία Κυρίων".

ΒΑΣΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

1. Το κράτος της Κύπρου είναι Δημοκρατία με Προεδρικό σύστημα, της οποίας ο Πρόεδρος είναι Έλληνας και ο Αντιπρόεδρος Τούρκος, αντίστοιχα εκλεγόμενοι από την Ελληνική και την Τουρκική κοινότητα με καθολική ψηφοφορία.

2. Οι επίσημες γλώσσες της Δημοκρατίας της Κύπρου είναι η Ελληνική και η Τουρκική. Οι νομοθετικές και διοικητικές πράξεις και τα έγγραφα πρέπει να συντάσσονται και να δημοσιεύονται και στις δυο επίσημες γλώσσες.

3. Η Δημοκρατία της Κύπρου θα έχει δική της σημαία, ουδέτερου χρώματος και σχεδίου, που θα επιλεγούν από κοινού από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της Δημοκρατίας.

Οι αρχές και οι κοινότητες θα μπορούν μετά τις εορταστικές ημέρες να υψώνουν την ελληνική και τουρκική σημαία συγχρόνως με τη σημαία της Κύπρου.

Η Ελληνική και η τουρκική κοινότητα θα δικαιούνται να γιορτάζουν τις ελληνικές και τουρκικές εθνικές γιορτές.

4. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος θα εκλέγονται για περίοδο πέντε ετών.

Σε περίπτωση απουσίας, κωλύματος ή χηρείας των θέσεων αυτών, ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος θα αντικαθίστανται αντίστοιχα από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της Βουλής.

Σε περίπτωση χηρείας των αντίστοιχων θέσεων θα λαμβάνει χώρα η εκλογή νέων αξιωματούχων μέσα σε σαράντα πέντε το πολύ ημέρες.

Η εγκατάσταση στα αξιώματα του Προέδρου και του Αντιπροέδρου θα γίνεται από τη Βουλή, ενώπιον της οποίας αυτοί θα ορκίζονται πίστη και σεβασμό προς το Σύνταγμα. Πρός τον σκοπό αυτό η Βουλή θα συνέρχεται μέσα σε ένα εικοσιτετράωρο από τη συγκρότηση της.

5. Η Εκτελεστική Εξουσία θα ασκείται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο. Προς τούτο αυτοί θα διαθέτουν Υπουργικό Συμβούλιο που θα αποτελείται

από **7** Έλληνες και **3** Τούρκους Υπουργούς. Οι Υπουργοί θα υποδεικνύονται αντίστοιχα από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο, οι οποίοι θα τους διορίζουν με πράξη που θα υπογράφεται από κοινού.

Οι Υπουργοί θα μπορούν να εκλέγονται εκτός της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Οι αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου θα λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία.

Οι αποφάσεις που θα λαμβάνονται με αυτό τον τρόπο θα πρέπει να δημοσιεύονται αμέσως από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο με καταχώρηση στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Εν τούτοις, ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος, θα έχουν δικαίωμα οριστικής αρνησικυρίας και δικαίωμα παραπομπής στις αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους νόμους και τις αποφάσεις της Βουλής των Αντιπροσώπων.

6. Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ θα ασκείται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων (και οι βουλευτές) θα εκλέγονται για περίοδο **5** ετών με καθολική ψηφοφορία, από κάθε κοινότητα χωριστά, με αναλογία **70%** για την ελληνική και **30%** για την τουρκική κοινότητα, αναλογία που ορίζεται ανεξάρτητα από στατιστικά δεδομένα (Σημ. Ο αριθμός των αντιπροσώπων θα ορισθεί με κοινή συμφωνία από τις Κοινοότητες).

Η Βουλή των Αντιπροσώπων θα είναι αρμόδια για όλα τα ζητήματα εκτός από εκείνα τα οποία ρητά επιφυλάσσονται για τις κοινοτικές βουλές. Σε περίπτωση σύγκρουσης αρμοδιότητας, τη διαφορά θα επιλύει το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, το οποίο θα αποτελείται από ένα Έλληνα, ένα Τούρκο και ένα ουδέτερο, που θα διορίζονται από κοινού από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο. Του Δικαστηρίου θα προεδρεύει ο ουδέτερος.

7. Οι Νόμοι και οι αποφάσεις της Βουλής των Αντιπροσώπων θα υιοθετούνται κατά απόλυτη πλειοψηφία από τα παρόντα μέλη. Θα δημοσιεύονται

μέσα σε προθεσμία **15** ημερών, εκτός αν ο Πρόεδρος ή ο Αντιπρόεδρος τα επαναφέρουν προς νέα εξέταση σύμφωνα προς το σημείο **9**.

Οι συνταγματικές διατάξεις, εκτός από τα βασικά άρθρα, θα μπορούν να τροποποιούνται από την πλειοψηφία που θα αποτελείται από τα δύο τρίτα των ελληνικών μελών και τα δυο τρίτα των τουρκικών μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Κάθε τροποποίηση του εκλογικού Νόμου, όπως και κάθε επαναψήφιση νόμου σχετικού με τους Δήμους και νόμου που καθιερώνει φόρους ή τέλη απαιτεί απλή πλειοψηφία των ελληνικών και των τουρκικών μελών της Βουλής των Αντιπροσώπων, τα οποία μετέχουν στην ψηφοφορία, των μεν και των δε κεχωρισμένα.

Καθ' όσον αφορά την έγκριση του προϋπολογισμού ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος δεν μπορούν να κάμουν χρήση του δικαιώματος της παραπομπής στη Βουλή των Αντιπροσώπων σε περίπτωση που κρίνουν ότι λαμβάνει χώρα δυσμενής διάκριση. Εάν η Βουλή των Αντιπροσώπων επιμείνει στις αποφάσεις της, ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος θα μπορούν να προσφύγουν στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο.

8. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος θα έχουν κεχωρισμένα και από κοινού το δικαίωμα της οριστικής αρνησικυρίας σε κάθε νόμο ή απόφαση που αναφέρονται στις εξωτερικές υποθέσεις, εκτός από τη συμμετοχή της Δημοκρατίας της Κύπρου σε διεθνείς Οργανισμούς και Σύμφωνα Συμμαχίας στα οποία συμμετέχουν τόσο η Ελλάδα όσο και η Τουρκία, ως και στην άμυνα και την ασφάλεια, όπως αυτές καθορίζονται στο παράρτημα **1**.

9. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της Δημοκρατίας θα έχουν χωριστά και από κοινού το δικαίωμα της παραπομπής σε όλους τους νόμους και αποφάσεις, οι οποίες θα μπορούν να παραπεμφθούν στη Βουλή των Αντιπροσώπων μέσα σε προθεσμία κατ' ανώτατο όριο, **15** ημερών προς επανεξέταση.

Η Βουλή των Αντιπροσώπων οφείλει να αποφανθεί μέσα σε προθεσμία **15** ημερών πάνω στο

αντικείμενο της παραπομπής. Σε περίπτωση κατά την οποία η Βουλή των Αντιπροσώπων εμμένει στις αποφάσεις, ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος οφείλουν να δημοσιεύσουν το νόμο ή απόφαση μέσα στις προθεσμίες που καθορίζονται για τη δημοσίευση των νόμων και αποφάσεων.

Οι νόμοι και οι αποφάσεις οι οποίες θα θεωρούνται από τον Πρόεδρο ή τον Αντιπρόεδρο ως μεροληπτικές για τη μία από τις δυο κοινότητες, θα υποβάλλονται στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, το οποίο θα μπορεί να ακυρώνει ή να παραπέμπει το νόμο ή την απόφαση αυτή στη Βουλή των Αντιπροσώπων προς επανεξέταση ολόκληρο ή μέρος του. Ο Νόμος ή η απόφαση αυτή δεν θα είναι εκτελεστά πριν ή αποφασίσουν το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο ή η Βουλή των Αντιπροσώπων σε περίπτωση παραπομπής.

10. Κάθε κοινότητα θα έχει την Κοινοτική της Βουλή, που θα αποτελείται από αριθμό αντιπροσώπων, ο οποίος θα ορισθεί από την ίδια.

Οι Κοινοτικές Βουλές θα έχουν το δικαίωμα να επιβάλλουν εισφορές και προσωπικά τέλη στα μέλη της Κοινότητας τους, για να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες των έργων και ιδρυμάτων, των οποίων ο έλεγχος τους ανήκει.

Οι Κοινοτικές Βουλές θα είναι αρμόδιες πάνω σε όλα τα θρησκευτικά, εκπαιδευτικά, πνευματικά και διδακτικά ζητήματα όπως επίσης και στην προσωπική κατάσταση. Θα είναι επίσης αρμόδιες σε όλα τα ζητήματα, όπου τα συμφέροντα και ιδρύματα είναι καθαρά κοινοτικής φύσης, όπως τα ιδρύματα, καθιδρύματα και ενώσεις αγαθοεργοί και αθλητικές, συνεταιρισμοί παραγωγής και κατανάλωσης ή πιστωτικά ιδρύματα που συστήθηκαν προς τον σκοπό να ποραγάγουν την ευημερία της μιας από τις Κοινότητες (Σημ. Εννοείται βεβαίως ότι οι διατάξεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα παράγραφο δεν θα μπορούν να ερμηνευθούν κατά τρόπο που εμποδίζει τη δημιουργία ιδρυμάτων μικτών ή κοινών, εκεί όπου οι κάτοικοι θα το επιθυμούσαν).

Οι συνεταιρισμοί αυτοί παραγωγής και

κατανάλωσης ή τα πιστωτικά ιδρύματα, οι οποίοι θα διέπονται από τους νόμους της Δημοκρατίας, θα υπάγονται, καθ' όσον αφορά τον έλεγχο τους, στις Κοινοτικές Βουλές.

Οι Κοινοτικές Βουλές θα είναι επίσης αρμόδιες για να προάγουν τους σκοπούς που επιδιώκονται από τις Δημαρχίες, που θα αποτελούνται από μια μόνη Κοινότητα. Οι Δημαρχίες αυτές, οι οποίες θα υπαγονται στους νόμους της Δημοκρατίας, θα επιβλέπονται όσον αφορά στη λειτουργία τους από τις Κοινοτικές Βουλές.

Σε περίπτωση κατά την οποία η κεντρική διοίκηση θα πρέπει, από μέρους της, να προβεί σε έλεγχο των ιδρυμάτων ή Δημαρχιών, που αναφέρονται στις δυο προηγούμενες παραγράφους, σύμφωνα με την νομοθεσία που ισχύει, ο έλεγχος αυτός πρέπει να διενεργείται με λειτουργούς που ανήκουν στην κοινότητα στην οποία ανήκει το εν λόγω ίδρυμα, καθίδρυμα ή η Δημαρχία.

11. Η Διοίκηση θα αποτελείται κατά ποσοστό **70%** από Έλληνες και **30%** από Τούρκους.

Εννοείται, βεβαίως, ότι η ποσοστιαία αυτή αναλογία θα τυγχάνει εφαρμογής, εφ' όσον αυτό θα είναι πρακτικά δυνατό σε όλους τους βαθμούς της διοικητικής ιεραρχίας.

Στις περιοχές ή πόλεις που αποτελούνται από μια από τις κοινότητες κατά πλειοψηφία που πλησιάζει το **100%** τα όργανα των τοπικών διοικήσεων, που εξαρτώνται από την κεντρική διοίκηση, θα αποτελούνται από λειτουργούς που ανήκουν στην κοινότητα αυτή μόνο.

12. Οι βοηθοί του Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, του Γενικού Επιθεωρητή, του Θησαυροφύλακα και του Διοικητικού της Εκδοτικής Τράπεζας, δεν θα μπορούν να ανήκουν στην ίδια προς τους προϊσταμένους τους Κοινότητα. Οι αξιωματούχοι των θέσεων αυτών, θα διορίζονται, κατόπιν κοινής συμφωνίας, από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ο ένας από τους Αρχηγούς τους θα είναι

Τούρκος και εκεί όπου ο Αρχηγός θα ανήκει στη μία από τις κοινότητες, ο Υπαρχηγός πρέπει να ανήκει στην άλλη.

14. Η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία δεν θα μπορεί να καθιερωθεί παρά μόνο ύστερα από συμφωνία του Προέδρου και του Αντιπροέδρου της Δημοκρατίας.

Η Κύπρος θα έχει στρατό **2,000** ανδρών από τους οποίους τα **60%** θα είναι Έλληνες και τα **40%** Τούρκοι.

Οι δυνάμεις ασφαλείας (Χωροφυλακή και Αστυνομία) θα έχουν δύναμη **2,000** ανδρών, η οποία θα μπορεί να ελαττωθεί ή να αυξηθεί ύστερα από κοινή συμφωνία του Προέδρου και του Αντιπροέδρου. Οι δυνάμεις ασφαλείας θα αποτελούνται κατά **70%** από Έλληνες και κατά **30%** από Τούρκους. Εν τούτοις για μιαν αρχική περίοδο η αναλογία αυτή θα μπορούσε να υψωθεί σε ένα μέγισimum **40%** για τους Τούρκους (και, κατά συνέπεια, να ελαττωθεί στο **60%** για τους Έλληνες) για να απολυθούν οι Τούρκοι που υπηρετούν σήμερα στο Σώμα της Αστυνομίας, εκτός από την επικουρική Αστυνομία.

15. Οι δυνάμεις που σταθμεύουν σε περιοχές του εδάφους της Δημοκρατίας που κατοικούνται κατά ποσοστό που προσεγγίζει το **100%** από μέλη μιας κοινότητας, πρέπει να ανήκουν στην κοινότητα αυτή.

16. Ένα Ανώτατο Δικαστήριο θα ιδρυθεί, το οποίο θα αποτελείται από δυο Έλληνες, ένα Τούρκο και ένα ουδέτερο που θα ορίζονται από κοινού από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της Δημοκρατίας.

Το Δικαστήριο θα προεδρεύεται από τον ουδέτερο Δικαστή, ο οποίος θα έχει δύο ψήφους.

Το Δικαστήριο αυτό αποτελεί το Ανώτατο Συμβούλιο του Δικαστικού Σώματος (Διορισμοί, προαγωγές των δικαστών κλπ).

17. Οι διαφορές αστικής φύσης σε περίπτωση κατά την οποία ο ενάγων και ο εναγόμενος ανήκουν στην ίδια κοινότητα, θα δικάζονται από Δικαστήριο που αποτελείται από Δικαστές που ανήκουν στην Κοινότητα αυτή. Εάν ο ενάγων και ο εναγόμενος ανήκουν σε διαφορετικές κοινότητες, η σύνθεση του

Δικαστηρίου θα είναι μικρή και θα καθορίζεται από το Ανώτατο Δικαστήριο.

Τα Δικαστήρια που επιλαμβάνονται διαφορών αστικής φύσης, σχετικών προς την προσωπική κατάσταση και τα θρησκευτικά ζητήματα, τα οποία επιφυλάχθηκαν στην αρμοδιότητα των Κοινοτικών Βουλών, σύμφωνα με το σημείο **10**, θα απαρτίζονται εξ ολοκλήρου από δικαστές που ανήκουν στην αντίστοιχη Κοινότητα. Η σύνθεση και οι βαθμοί των Δικαστηρίων αυτών, θα καθορισθούν σύμφωνα με το Νόμο που τέθηκε από την Κοινοτική Βουλή και θα εφαρμόζουν το νόμο που τέθηκε από την Κοινοτική Βουλή.

Όσον αφορά στις ποινικές υποθέσεις, το Δικαστήριο θα αποτελείται από Δικαστές που ανήκουν στην ίδια κοινότητα με τον κατηγορούμενο. Εάν το παθόν μέρος ανήκει σε άλλη Κοινότητα, η σύνθεση του Δικαστηρίου θα είναι μικτή και θα καθορίζεται από το Ανώτατο Δικαστήριο.

18. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της Δημοκρατίας κέκτηνται κειχωρισμένα το δικαίωμα να δίδουν χάρη στους καταδικασμένους σε θάνατο, που ανήκουν στις αντίστοιχες τους κοινότητες. Σε περίπτωση κατά την οποία οι εγκληματίες και οι παθόντες ανήκουν σε διαφορετικές κοινότητες, το δικαίωμα της χάριτος, πρέπει να ενασκειείται έπειτα από κοινή συμφωνία, από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο. Σε περίπτωση διαφωνίας, η φωνή της επιείκειας θα επικρατεί. Σε περίπτωση χάριτος η κεφαλική ποινή θα μετατρέπεται σε ισόβια κάθειρξη.

19. Σε περίπτωση αγροτικής μεταρρύθμισης, οι γαίες δεν θα μπορούν να διανέμονται παρά μόνο σε πρόσωπα που ανήκουν στην ίδια κοινότητα προς τον ιδιοκτήτη του οποίου (έγινε) η απαλλοτρίωση.

Καθ' όσον αφορά τις απαλλοτριώσεις που διενεργούνται από το κράτος όπως επίσης και από τις δημαρχίες, αυτές δεν μπορούν να διενεργούνται, παρά έναντι δίκαιης αποζημίωσης, που ορίζεται σε περίπτωση αμφισβήτησης, από τα Δικαστήρια. Η προσφυγή στα Δικαστήρια θα έχει ανασταλτική ισχύ.

Τα αγαθά που απαλλοτριώθηκαν δεν θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν παρά μόνο για τον σκοπό για τον οποίο γινόταν η απαλλοτρίωση. Σε αντίθετη περίπτωση τα αγαθά θα αποδίδονται στους ιδιοκτήτες τους.

20. Χωριστά Δημαρχεία θα δημιουργηθούν στις πέντε μεγαλύτερες πόλεις της Κύπρου από τους Τούρκους κατοίκους των πόλεων αυτών. Εν τούτοις α) σε κάθε μια από τις πόλεις αυτές ένα όργανο συντονισμού θα δημιουργηθεί, το οποίο θα μεριμνά για τις εργασίες οι οποίες χρειάζονται σχετική συνεργασία. Τα όργανα αυτά θα απαρτίζονται από δυο μέλη που θα εκλέγονται από τα ελληνικά Δημαρχεία, δυο μέλη που θα εκλέγονται από τα τουρκικά Δημαρχεία και ένα Πρόεδρο που θα εκλέγεται ύστερα από κοινή συμφωνία από τα δύο Δημαρχεία. β) Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος θα εξετάσουν μέσα σε τέσσερα χρόνια εάν ο χωρισμός αυτός των δημαρχείων στις πέντε μεγαλύτερες πόλεις θα πρέπει να συνεχισθεί ή όχι.

21. Μια συνθήκη που εγγυάται την ανεξαρτησία, την εδαφική ακεραιότητα και το Σύνταγμα του νέου Κράτους της Κύπρου θα συναφθεί μεταξύ της Δημοκρατίας της Κύπρου, της Ελλάδας, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Τουρκίας.

Οι δύο πράξεις αυτές θα έχουν συνταγματική ισχύ (η τελευταία αυτή παράγραφος θα περιληφθεί στο Σύνταγμα ως θεμελιώδες άρθρο).

22. Θα αναγνωρισθεί ότι η ολοκληρωτική ή μερική ένωση της Κύπρου με οποιοδήποτε Κράτος ή η χωριστή ανεξαρτησία θα αποκλεισθούν.

23. Η Δημοκρατία της Κύπρου θα παραχωρήσει τη ρήτρα του μάλλον ευνοούμενου Κράτους στη Μεγάλη Βρετανία, την Ελλάδα και την Τουρκία για όλες τις συμφωνίες οποιασδήποτε φύσης.

Η διάταξη αυτή δεν περιλαμβάνει Σύμφωνα μεταξύ της Δημοκρατίας της Κύπρου και του Ηνωμένου Βασιλείου που αφορούν στις βάσεις και στρατιωτικές ευκολίες που παραχωρούνται στο Ηνωμένο Βασίλειο.

24. Η Ελληνική και η τουρκική Κυβέρνηση θα έχουν το δικαίωμα να επιχορηγούν τα εκπαιδευτικά,

πνευματικά, αθλητικά ιδρύματα και τα φιλανθρωπικά έργα που ανήκουν στις αντίστοιχες κοινότητες.

Ομοίως, σε περίπτωση κατά την οποία μια από τις Κοινότητες κρίνει ότι δεν διαθέτει τον αναγκαίο αριθμό δασκάλων, καθηγητών ή κληρικών για τη λειτουργία των ιδρυμάτων αυτών, η ελληνική και τουρκική Κυβέρνηση, θα μπορούν να τις παρέχουν τα απολύτως αναγκαία μέσα για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες τους.

25. Ένα από τα ακόλουθα υπουργεία, είτε το Υπουργείο Εξωτερικών, είτε το υπουργείο Οικονομικών, θα ανατεθεί σε Τούρκο. Εάν ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος συμφωνήσουν, θα μπορούν να υποκαταστήσουν στο σύστημα αυτό ένα σύστημα εναλλαγής.

26. Το νέο κράτος, το οποίο θα γεννηθεί με την υπογραφή των Συνθηκών, θα πρέπει να συγκροτηθεί το ταχύτερο δυνατό και μέσα σε προθεσμία που δεν θα υπερβαίνει τους τρεις μήνες μετά την υπογραφή των Συνθηκών αυτών.

27. Όλα τα πιο πάνω σημεία που μνημονεύονται θα θεωρηθούν ως θεμελιώδη άρθρα του Συντάγματος της Κύπρου.

Παράρτημα

A. Ζητήματα άμυνας, που υπόκεινται σε αρνησικυρία, σύμφωνα με το σημείο 9 της βασικής διάρθρωσης, είναι τα ακόλουθα ζητήματα:

α). Σύσταση και δύναμη των Ενόπλων Δυνάμεων και οι πιστώσεις που τις αφορούν.

β). Διορισμός και προαγωγή των στελεχών.

γ). Εισαγωγή υλικού πολέμου ως και όλων των εκρηκτικών υλών.

δ). Παραχώρηση βάσεων και άλλων ευκολιών σε σύμμαχα Κράτη.

Β. Τα ζητήματα ασφαλείας που υπόκεινται σε αρνησικυρία είναι τα ακόλουθα:

- α). Διορισμός και προαγωγή των στελεχών.
- β). Κατανομή και στάθμευση των δυνάμεων.
- γ). Εκτακτα μέτρα και στρατιωτικός νόμος.
- δ) Αστυνομικός Νόμος.

(Καθορίζεται ότι εμπίπτει στο δικαίωμα της αρνησικυρίας κάθε μέτρο ή απόφαση εξαιρετικής φύσης, αλλά όχι εκείνες οι οποίες αφορούν στην κανονική λειτουργία της Αστυνομίας και της Χωροφυλακής).

ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΓΓΥΗΣΕΩΣ

Η Δημοκρατία της Κύπρου αφ' ενός,
Η Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Τουρκία
αφ' ετέρου.

I. Θεωρώντας ότι η αναγνώριση και η διατήρηση της ανεξαρτησίας της εδαφικής ακεραιότητας και της ασφάλειας της Δημοκρατίας της Κύπρου, οι οποίες καθιερώνονται και διέπονται από τα θεμελιώδη άρθρα του Συντάγματος της, είναι προς το κοινό τους συμφέρον.

II. Επιθυμώντας όπως συνεργασθούν για να εξασφαλίσουν το σεβασμό προς την κατάσταση πραγμάτων που δημιουργήθηκε από το Σύνταγμα που αναφέρθηκε,
συμφώνησαν στα πιο κάτω:

Άρθρο 1.

Η Δημοκρατία της Κύπρου αναλαμβάνει την υποχρέωση όπως εξασφαλίσει τη διατήρηση της ανεξαρτησίας της, της εδαφικής της ακεραιότητας και της ασφάλειας της, ως και το σεβασμό του Συντάγματος της.

Αναλαμβάνει την υποχρέωση όπως μη

συμμετάσχει εξ ολοκλήρου ή μερικώς σε καμιά πολιτική ή οικονομική ένωση με οποιοδήποτε Κράτος. Με την έννοια αυτή, δηλώνει ότι είναι απαγορευμένη κάθε δραστηριότητα που μπορεί να ευνοήσει άμεσα ή έμμεσα τόσο την ένωση όσο και τη διχοτόμηση της νήσου.

Άρθρο 2.

Η Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Τουρκία, λαμβάνοντας υπό σημείωση τις υποχρεώσεις της Δημοκρατίας της Κύπρου που καθιερώνονται από το Άρθρο 1, αναγνωρίζουν και εγγυώνται την ανεξαρτησία, την εδαφική ακεραιότητα και την ασφάλεια της Δημοκρατίας της Κύπρου όπως και την κατάσταση πραγμάτων που καθιερώθηκε από τα θεμελιώδη άρθρα του Συντάγματος της.

Αναλαμβάνουν επίσης την υποχρέωση όπως απαγορεύσουν, καθ' όσον εξαρτάται από αυτές, κάθε δραστηριότητα που έχει ως σκοπό να ευνοήσει άμεσα ή έμμεσα τόσο την ένωση της Δημοκρατίας της Κύπρου με κάθε άλλο Κράτος, όσο και τη διχοτόμηση της νήσου.

Άρθρο 3

Σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων της Συνθήκης αυτής, η Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Τουρκία υπόσχονται όπως συμπράξουν (**Se concerter**) στα διαβήματα ή τα απαραίτητα μέτρα για την εξασφάλιση του σεβασμού των διατάξεων αυτών.

Στο μέτρο εκείνο όπου μια κοινή ή συμπεφωνημένη δράση δεν θα καθίστατο δυνατή η κάθε μια από τις εγγυήτριες δυνάμεις, επιφυλάσσει στον εαυτό της το δικαίωμα όπως ενεργήσει με αποκλειστικό σκοπό την αποκατάσταση της τάξης των πραγμάτων που καθιερώνεται με την παρούσα Συνθήκη.

Άρθρο 4.

Η συνθήκη αυτή θα τεθεί σε ισχύ από την ημέρα

της υπογραφής της.

Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη επιφυλάσσονται όπως προβούν, το συντομότερο δυνατό, στην καταχώρηση της στη Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου **102** του Χάρτη.

ΣΥΝΘΗΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

1. Η Δημοκρατία της Κύπρου, η Ελλάς και η Τουρκία θα συνεργάζονται για την κοινή τους άμυνα και αναλαμβάνουν την υποχρέωση, με την παρούσα Συνθήκη, να συνεννοούνται πάνω σε προβλήματα τα οποία θέτει η εν λόγω άμυνα.

2. Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη υποχρεούνται να αποκρούσουν κάθε επίθεση, άμεση ή έμμεση, που στρέφεται εναντίον της ανεξαρτησίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Δημοκρατίας της Κύπρου.

3. Ως εκδήλωση της συμμαχίας αυτής, και προς επίτευξη του προαναφερθέντος σκοπού, θα ιδρυθεί Τριμερές Στρατηγείο στο έδαφος της Δημοκρατίας της Κύπρου.

4. Η Ελλάδα θα συμμετάσχει στο Στρατηγείο που αναφέρεται στο προηγούμενο άρθρο, με δύναμη από **950** αξιωματικούς, υπαξιωματικούς και στρατιώτες και η Τουρκία με δύναμη **650** αξιωματικούς, υπαξιωματικούς και στρατιώτες. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος της Δημοκρατίας Κύπρου θα μπορούν με κοινή συμφωνία να ζητούν από την ελληνική και τουρκική κυβέρνηση την αύξηση ή την ελάττωση της ελληνικής και της τουρκικής δύναμης.

5. Οι ανωτέρω Έλληνες και Τούρκοι αξιωματικοί θα μεριμνήσουν για την εκγύμναση του στρατού της Δημοκρατίας της Κύπρου.

6. Η Αρχηγία του Τριμερούς Στρατηγείου θα αναλαμβάνεται εναλλάξ και για διάστημα ενός έτους από ένα Ανώτατο Αξιωματικό Κύπριο, Έλληνα και Τούρκο, ο οποίος θα υποδεικνύεται από τις κυβερνήσεις Ελλάδας και Τουρκίας και από τον Πρόεδρο και τον

Αντιπρόεδρο της Δημοκρατίας της Κύπρου.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΝΤΑΧΘΟΥΝ

Σχετιζόμενα με τη σύγκληση της τριμερούς Διάσκεψης Ελλάδας, Τουρκίας και Μεγάλης Βρετανίας

1. Κοινή ελληνοτουρκική δήλωση, η οποία πρέπει να διατυπωθεί προτού συγκληθεί η τριμερής διάσκεψη.

2. Βρετανική δήλωση για εγκατάλειψη της βρετανικής κυριαρχίας στην Κύπρο, εκτός από την κυριαρχία, την οποία θα διατηρήσει επί των βάσεων της στη νήσο. Η δήλωση θα περιλαμβάνει και τις αναγκαίες διατάξεις που έχουν σχέση με τις διευκολύνσεις και τα δικαιώματα υπέρ των Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, όπως έχουν διατυπωθεί στη συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.

3. Συνθήκη συμμαχίας μεταξύ Ελλάδας, Τουρκίας και Μεγάλης Βρετανίας και κυπριακού Κράτους.

4. Συνθήκη Εγγυήσεως των συνταγματικών διατάξεων για την ασφάλεια, την άμυνα και την εδαφική ακεραιότητα της Κύπρου, από κοινού και κεχωρισμένα μεταξύ της Τουρκίας, της Ελλάδας και της Μεγάλης Βρετανίας.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΚΥΠΡΙΩΝ (ή Μυστική Συμφωνία)

Μεταξύ των Πρωθυπουργών της Ελλάδας και της Τουρκίας Κωνσταντίνου Καραμανλή και Αιτνάν Μεντερές υπεγράφη επίσης "Συμφωνία Κυρίων", η οποία δεν δόθηκε στη δημοσιότητα, αλλά κρατήθηκε μυστική για πολλά χρόνια.

Η συμφωνία αναφερόταν στο ΝΑΤΟ και τονιζόταν ότι η Ελλάδα και η Τουρκία θα υποστήριζαν την είσοδο της Κύπρου στο Νάτο, ενώ η παραχώρηση βάσεων στο Νάτο, στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν θα εξαρτάτο από τους Κυπρίους, αλλά από την Ελλάδα και την Τουρκία.

Η συμφωνία έχει ως εξής:

**ΚΕΙΜΕΝΟ "ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΚΥΡΙΩΝ" ΠΟΥ ΣΥΝΗΦΘΗΣΑΝ ΜΕΤΑΞΥ
ΤΩΝ Κ.Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ ΚΑΙ ΜΕΝΤΕΡΕΣ**

1. Η Ελλάδα και η Τουρκία θα υποστηρίξουν την είσοδο της Δημοκρατίας της Κύπρου στο ΝΑΤΟ.

Η εγκατάσταση βάσεων του ΝΑΤΟ όπως και η σύνθεση τους εξαρτάται από τη συμφωνία των δυο κυβερνήσεων.

2. Συμφωνήθηκε μεταξύ των δυο Πρωθυπουργών ότι θα παρέμβουν στον Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο της Δημοκρατίας της Κύπρου, αντίστοιχα, με σκοπό όπως τεθούν εκτός νόμου το Κομμουνιστικό Κόμμα και η κομμουνιστική δράση.

3. Ο πρώτος διοικητής του Τριμερούς Στρατηγείου, που προβλέπεται από το άρθρο 3 της Συνθήκης Συμμαχίας μεταξύ της Δημοκρατίας της Κύπρου, της Ελλάδας και της Τουρκίας, θα ορισθεί με κλήρο.

4. Συμφωνήθηκε ότι αμέσως μετά την υπογραφή των Συνθηκών πρέπει να αρθούν τα έκτακτα μέτρα που ισχύουν σήμερα στην Κύπρο και ότι πρέπει να προκηρυχθεί γενική αμνηστία.

5. Το Σύνταγμα θα καταρτισθεί μέσα στο συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα, από επιτροπή που θα αποτελείται από ένα αντιπρόσωπο της ελληνικής κοινότητας της Κύπρου, ένα αντιπρόσωπο της τουρκικής κοινότητας της Κύπρου και δυο αντιπροσώπους που θα ορισθούν από την ελληνική και τουρκική Κυβέρνηση αντίστοιχα.

Η Επιτροπή αυτή, η οποία θα ενισχυθεί στο έργο της από ένα νομικό εμπειρογνώμονα, που θα έχει ιδιότητα συμβούλου και θα εκλεγεί από τους Υπουργούς των Εξωτερικών της Ελλάδας και της Τουρκίας, οφείλει να λάβει υπ' όψη της και να σεβασθεί επακριβώς, κατά τις εργασίες της, τα σημεία που τέθηκαν στα κείμενα της Διάσκεψης της Ζυρίχης και να εκπληρώσει το έργο της σύμφωνα με τις αρχές

που έχουν καθιερωθεί.

Ζυρίχη **11** Φεβρουαρίου **1959**.